

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (virspalāta)

2015. gada 15. septembrī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu — Personu brīva pārvietošanās — Savienības pilsonība — Vienlīdzīga attieksme — Direktīva 2004/38/EK — 24. panta 2. punkts — Sociālā palīdzība — Regula (EK) Nr. 883/2004 — 4. un 70. pants — Īpašie no iemaksām neatkarīgie naudas pabalsti — Dalībvalsts pilsoņi, kuri meklē darbu, uzturoties citā dalībvalstī — Izslēgšana — Darba ņēmēja statusa saglabāšana

Lieta C-67/14

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko Federālā Sociālo lietu tiesa (*Bundessozialgericht*, Vācija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2013. gada 12. decembrī un kas Tiesā reģistrēts 2014. gada 10. februārī, tiesvedībā

Jobcenter Berlin Neukölln

pret

Nazifa Alimanovic,

Sonita Alimanovic,

Valentina Alimanovic,

Valentino Alimanovic.

TIESA (virspalāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs V. Skouris [*V. Skouris*], priekšsēdētāja vietnieks K. Lēnartss [*K. Lenaerts*], palātu priekšsēdētāji A. Ticano [*A. Tizzano*], L. Bejs Larsens [*L. Bay Larsen*], T. fon Danvics [*T. von Danwitz*], A. O'Kifs [*A. Ó Caoimh*], Ž. K. Bonišo [*J.-C. Bonichot*] un K. Vajda [*C. Vajda*], tiesneši E. Levits, A. Arabadžijevs [*A. Arabadjiev*], K. Toadere [*C. Toader*], M. Bergere [*M. Berger*] (referente), E. Jarašūns [*E. Jarašiūnas*], K.G. Fernlunds [*C. G. Fernlund*] un Ž. L. da Krušs Vilasa [*J. L. da Cruz Vilaça*],

ģenerālvokāts M. Vatelē [*M. Wathelet*],

sekretārs M. Aleksejevs [*M. Alekseev*], administrators,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2015. gada 3. februāra tiesas sēdi,

* Tiesvedības valoda – vācu.

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- *Nazifa Alimanovic, Sonita Alimanovic, Valentina Alimanovic un Valentino Alimanovic vārdā – D. Mende un E. Steffen, Rechtsanwältin,*
- Vācijas valdības vārdā – *T. Henze un J. Möller, pārstāvji,*
- Dānijas valdības vārdā – *M. Wolff, pārstāve,*
- Īrijas vārdā – *E. Creedon, A. Joyce un E. McPhillips, pārstāvji, kuriem palīdz G. Gilmore, BL,*
- Francijas valdības vārdā – *G. de Bergues un R. Coesme, pārstāvji,*
- Itālijas valdības vārdā – *G. Palmieri, pārstāve, kurai palīdz F. Varrone, avvocato dello Stato,*
- Zviedrijas valdības vārdā – *A. Falk, K. Sparrman, C. Meyer-Seitz, U. Persson un N. Otte Widgren, kā arī L. Swedenborg, E. Karlsson un F. Sjövall, pārstāvji,*
- Apvienotās Karalistes valdības vārdā – *J. Beeko, pārstāve, kurai palīdz J. Coppel, QC,*
- Eiropas Komisijas vārdā – *M. Kellerbauer un D. Martin, pārstāvji,*

noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2015. gada 26. marta tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt LESD 18. pantu un 45. panta 2. punktu, Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 29. aprīļa Regulas (EK) Nr. 883/2004 par sociālās nodrošināšanas sistēmu koordinēšanu (OV L 166, 1. lpp., un labojums – OV 2004, L 200, 1. lpp.), kas grozīta ar Komisijas 2010. gada 9. decembra Regulu (ES) Nr. 1244/2010 (OV L 338, 35. lpp.; turpmāk tekstā – “Regula Nr. 883/2004”), 4. un 70. pantu, kā arī Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 29. aprīļa Direktīvas 2004/38/EK par Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, ar ko groza Regulu (EEK) Nr. 1612/68 un atceļ Direktīvas 64/221/EEK, 68/360/EEK, 72/194/EEK, 73/148/EEK, 75/34/EEK, 75/35/EEK, 90/364/EEK, 90/365/EEK un 93/96/EEK (OV L 158, 77. lpp.), 24. panta 2. punktu.
- 2 Šis lūgums ir iesniegts saistībā ar tiesvedību starp *Jobcenter Berlin Neukölln* (Berlīnes Neiķelnes Nodarbinātības dienests, turpmāk tekstā – “Nodarbinātības dienests”) un *Nazifa Alimanovic* un viņas trīs bērniem *Sonita, Valentina un Valentino Alimanovic* (turpmāk tekstā visi kopā – “*Alimanovic* ģimene”) saistībā ar to, ka šis dienests atcēla Vācijas tiesiskajā regulējumā paredzēto pamata nodrošinājuma pabalsta (“*Grundsicherung*”) piešķiršanu.

Atbilstošās tiesību normas

Starptautiskās tiesības

- 3 Eiropas Sociālās un medicīniskās palīdzības konvencijas, kuru Eiropas Padomes locekļi parakstīja Parīzē 1953. gada 11. decembrī un kura Vācijas Federatīvajā Republikā ir spēkā kopš no 1956. gada (turpmāk tekstā – “Palīdzības konvencija”), 1. pantā nediskriminācijas princips ir aprakstīts šādi:

“Katra Līgumslēdzēja puse apņemas nodrošināt, lai citu Līgumslēdzēju pušu pilsoņiem, kas likumīgi uzturas jebkurā daļā no to teritorijas, kurai piemērojama šī Konvencija, un kam nav pietiekamu līdzekļu, tāpat kā tās pilsoņiem būtu tiesības ar tādiem pašiem nosacījumiem saņemt sociālo un medicīnisko palīdzību, ko paredz šajā attiecīgās teritorijas daļā spēkā esošie tiesību akti.”

- 4 Saskaņā ar Palīdzības konvencijas 16. panta b) punktu “katra Līgumslēdzēja puse Eiropas Padomes ģenerālsēkretāram paziņo ikvienu jaunu likumu vai administratīvos noteikumus, kuriem vēl nav piemērojams I pielikums. Veicot šo paziņošanu, Līgumslēdzēja puse var darīt zināmas savas atrunas saistībā ar tās jaunā tiesību akta vai administratīvo noteikumu piemērošanu citu Līgumslēdzēju pušu pilsoņiem”. Vācijas valdība 2011. gada 19. decembrī saskaņā ar šo tiesību normu veica šādu atrunu:

“Vācijas Federatīvās Republikas valdība neuzņemas piešķirt Sociālā nodrošinājuma kodeksa II grāmatā [(*Sozialgesetzbuch Zweites Buch*, turpmāk tekstā – “II grāmata”)] – Pamata sociālais nodrošinājums darba meklētājiem, redakcijā, kas ir spēkā pieteikuma brīdī, – paredzētos pabalstus pārējo Līgumslēdzēju valstu pilsoņiem tādā pašā veidā un ar tādiem pašiem nosacījumiem kā saviem pilsoņiem.”

- 5 Saskaņā ar Palīdzības konvencijas 16. panta c) punktu šī atruna tika paziņota pārējām šīs konvencijas pusēm.

Savienības tiesības

Regula Nr. 883/2004

- 6 Regulas Nr. 883/2004 4. pantā “Vienlīdzīga attieksme” ir noteikts:

“Ja šajā regulā nav noteikts citādi, personām, uz ko attiecas šī regula, pienākas tādi paši pabalsti un ir tādi paši pienākumi kā tie, ko kādas dalībvalsts tiesību paredz akti tās piederīgajiem.”

- 7 Šīs regulas 70. pants “Vispārīgi noteikumi” ir iekļauts tās III sadaļas 9. nodaļā, kas attiecas uz “īpašiem no iemaksām neatkarīgiem naudas pabalstiem”. Šajā pantā ir paredzēts:

“1. Šo pantu piemēro īpašiem no iemaksām neatkarīgiem naudas pabalstiem, ko nodrošina saskaņā ar tiesību aktiem, kuriem aptvertā personu loka, mērķu un/vai tiesību nosacījumu dēļ ir gan 3. panta 1. punktā minēto sociālā nodrošinājuma tiesību aktu, gan sociālās palīdzības īpašības.

2. Šajā nodaļā “īpaši no iemaksām neatkarīgi naudas pabalsti” ir tie, kas:

a) ir paredzēti, lai nodrošinātu vai nu:

- i) papildu nodrošinājumu, aizvietošanu nodrošinājumu vai palignodrošinājumu pret riskiem, uz kuriem attiecas 3. panta 1. punktā minētās sociālā nodrošinājuma jomas, un kas garantē attiecīgajām personām ienākumus iztikas minimumam, ņemot vērā ekonomikas un sociālo stāvokli attiecīgajā dalībvalstī;

vai

- ii) tikai tādu īpašu aizsardzību invalīdiem, kura cieši saistīta ar minētās personas sociālo vidi attiecīgajā dalībvalstī,

un

- b) ja finansējums tiek gūts tikai no to obligāto nodokļu uzlikšanas, kuri paredzēti, lai segtu vispārējus publiskā sektora izdevumus un ja pabalstu nodrošināšanas un aprēķina nosacījumi nav atkarīgi no jebkādas iemaksas attiecībā uz saņēmēju. Tomēr pabalstus, ko nodrošina kā piemaksu no iemaksām atkarīgam pabalstam, viena šā iemesla dēļ neuzskata par pabalstiem, kas ir atkarīgi no iemaksām,

un

- c) ir minēti X pielikumā.

3. Šās regulas 7. pantu un citas šās sadaļas nodaļas nepiemēro pabalstiem, kas minēti šā panta 2. punktā.

4. Pabalstus, kas minēti 2. punktā, sniedz tikai dalībvalstīs, kur dzīvo attiecīgās personas, saskaņā ar to tiesību aktiem. Šādus pabalstus sniedz dzīvesvietas iestāde par saviem līdzekļiem.”

- 8 Regulas Nr. 883/2004 X pielikumā “Īpaši no iemaksām neatkarīgi naudas pabalsti” attiecībā uz Vācijas Federatīvo Republiku ir paredzēti šādi pabalsti:

“[..]

- b) pabalsti, lai saskaņā ar pamatnoteikumiem segtu iztikas izmaksas darba meklētājiem, izņemot gadījumus, kad attiecībā uz šiem pabalstiem nav ievērotas prasības, kas noteiktas saistībā ar pagaidu piemaksas piešķiršanu pēc bezdarbnieka pabalsta saņemšanas ([..] II grāmatas 24. panta 1. punkts).”

Direktīva 2004/38

- 9 Atbilstoši Direktīvas 2004/38 preambulas 10., 16. un 21. apsvērumam:

“(10) Personām, kas īsteno savas uzturēšanās tiesības, uzturēšanās sākumposmā tomēr nebūtu jāklūst par pārmērīgu slogu uzņēmējas dalībvalsts sociālās palīdzības sistēmai. Tādēļ Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesības uzturēties uz laiku, kas ir ilgāks par trīs mēnešiem, būtu jāpakļauj nosacījumiem.

[..]

- (16) Kamēr vien personas, kam ir uzturēšanās tiesības, nekļūst par pārmērīgu slogu uzņēmējas dalībvalsts sociālās palīdzības sistēmai, tās nebūtu jāizraida. Tādēļ sociālās palīdzības sistēmas izmantošana nedrīkst būt priekšnoteikums tūlītējai izraidīšanai. Lai noteiktu, vai sociālās palīdzības saņēmējs ir kļuvis par pārmērīgu slogu sociālās palīdzības sistēmai, un liktu viņu izraidīt, uzņēmējai dalībvalstij būtu jāpārbauda, vai konkrēto gadījumu ir izraisījušas pagaidu grūtības, un būtu jāņem vērā uzturēšanās ilgums, personiskie apstākļi un piešķirtā atbalsta summa. Izraidīšanu nekādā ziņā nedrīkstētu piemērot darba ņēmējiem, pašnodarbinātām personām vai darba meklētājiem, kas atbilst Tiesas definīcijai, izņemot gadījumus, kad tas notiek sabiedriskās kārtības vai valsts drošības dēļ.

[..]

(21) Tomēr uzņēmējai dalībvalstij būtu jāpatur tiesības lemt, vai tā piešķirs sociālo palīdzību Savienības pilsoņiem, kas nav nedz darba ņēmēji vai pašnodarbinātas personas, nedz arī saglabā šo statusu, vai viņu ģimenes locekļiem pirmo trīs uzturēšanās mēnešu laikā vai ilgākā laikposmā attiecībā uz darba meklētājiem, vai līdzekļus studijām, tostarp arodapmācībai, pirms tās vēl ir ieguvušas pastāvīgas uzturēšanās tiesības.”

10 Šīs direktīvas 7. panta 1. un 3. punktā ir noteikts:

“1. Visiem Savienības pilsoņiem ir tiesības uzturēties citas dalībvalsts teritorijā ilgāk nekā trīs mēnešus, ja:

- a) viņi ir darba ņēmēji vai pašnodarbinātas personas uzņēmējā dalībvalstī; vai arī
- b) viņu līdzekļi ir pietiekami viņiem pašiem un viņu ģimenes locekļiem, lai nekļūtu par uzņēmējas dalībvalsts sociālās palīdzības sistēmas slogu uzturēšanās laikā, un viņiem ir visaptverošs veselības apdrošināšanas segums uzņēmējā dalībvalstī, [..]

[..]

3. Šā panta 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē Savienības pilsonis, kas vairs nav darba ņēmējs vai pašnodarbināta persona, saglabā darba ņēmēja vai pašnodarbinātas personas statusu šādos apstākļos:

- a) viņš/viņa uz laiku ir darbnespējīgs(-a) slimības vai nelaimes gadījuma dēļ;
- b) viņš/viņa ir pienācīgi reģistrēts(-a) kā piespiedu bezdarbnieks, bet iepriekš ir bijis(-usi) nodarbināts(-a) ilgāk nekā vienu gadu, turklāt ir reģistrējies(-usies) attiecīgajā nodarbinātības dienestā kā darba meklētājs;
- c) viņš/viņa ir pienācīgi reģistrēts(-a) kā piespiedu bezdarbnieks pēc tam, kad ir beidzies viņa/viņas darba līgums uz noteiktu laiku, kas ir bijis mazāk nekā gads, vai ja viņš/viņa ir kļuvis par piespiedu bezdarbnieku pirmo divpadsmit mēnešu laikā un ir reģistrējies(-usies) attiecīgajā nodarbinātības dienestā kā darba meklētājs. Šādā gadījumā darba ņēmēja statuss saglabājas ne mazāk kā sešus mēnešus;
- d) viņš/viņa sāk arodapmācības. Ja vien viņš/viņa nav piespiedu bezdarbnieks, darba ņēmēja statuss saglabājas tikai tad, ja apmācība ir saistīta ar iepriekšējo nodarbinātību.”

11 Atbilstoši minētās direktīvas 14. pantam “Uzturēšanās tiesību saglabāšana”:

“1. Savienības pilsoņiem un viņu ģimenes locekļiem ir 6. pantā paredzētās uzturēšanās tiesības, kamēr viņi nekļūst par pārmērīgu slogu uzņēmējas dalībvalsts sociālās palīdzības sistēmai.

2. Savienības pilsoņiem un viņu ģimenes locekļiem 7., 12. un 13. pantā paredzētās uzturēšanās tiesības ir tīkmēr, kamēr viņi atbilst minētajos pantos paredzētajiem nosacījumiem.

Īpašos gadījumos, kad ir pamatotas šaubas par to, vai Savienības pilsonis vai viņa/viņas ģimenes locekļi atbilst 7., 12. un 13. pantā paredzētajiem nosacījumiem, dalībvalstis var pārbaudīt, vai šie nosacījumi ir ievēroti. Šo pārbaudi neveic sistemātiski.

3. Ja Savienības pilsonis vai viņa/viņas ģimenes locekļi izmanto uzņēmējas dalībvalsts sociālās palīdzības sistēmu, tas nav priekšnoteikums tūlītējai viņa/viņas izraidīšanai.

4. Atkāpjoties no 1. un 2. punkta un neskarot VI nodaļas noteikumus, Savienības pilsoņus vai viņu ģimenes locekļus nekādā gadījumā nedrīkst izraidīt, ja:

- a) Savienības pilsoņi ir darba ņēmēji vai pašnodarbinātas personas; vai
- b) Savienības pilsoņi ir ieceļojuši uzņēmējās dalībvalsts teritorijā, lai meklētu darbu. Šādā gadījumā Savienības pilsoņus un viņu ģimenes locekļus nedrīkst izraidīt, kamēr Savienības pilsoņi var pierādīt, ka viņi turpina meklēt darbu un ka viņiem ir reālas izredzes tikt pieņemtiem darbā.”

12 Šīs pašas direktīvas 24. pantā “Vienlīdzīga attieksme” ir paredzēts:

“1. Ievērojot īpašus noteikumus, kas skaidri paredzēti Līgumā un sekundārajos tiesību aktos, pret visiem Savienības pilsoņiem, kas, pamatojoties uz šo direktīvu, uzturas uzņēmējā dalībvalstī, ir attieksme, kas līdzvērtīga tai, kāda ir pret minētās dalībvalsts valstspiederīgajiem atbilstīgi Līguma darbības jomai. Priekšrocības, ko sniedz šīs tiesības, attiecinās arī uz ģimenes locekļiem, kas nav nevienas dalībvalsts pilsoņi un kam ir uzturēšanās vai pastāvīgas uzturēšanās tiesības.

2. Atkāpjoties no 1. punkta noteikumiem, uzņēmējai dalībvalstij nav pienākuma piešķirt tiesības uz sociālo palīdzību pirmo trīs uzturēšanās mēnešu laikā vai vajadzības gadījumā ilgākā laikā posmā, kas noteikts 14. panta 4. punkta b) apakšpunktā, kā arī tai nav pienākuma pirms pastāvīgas uzturēšanās tiesību iegūšanas piešķirt līdzekļus mācībām, tostarp arodapmācībai, ja šie līdzekļi ir stipendijas vai studiju kredīti personām, kas nav darba ņēmēji, pašnodarbinātas personas, personas, kas saglabā šādu statusu, un to ģimenes locekļi.”

Vācijas tiesības

Sociālais kodekss

13 Sociālā kodeksa I grāmatā iekļautajā 19.a panta 1. punktā ir paredzēti divi galvenie pamata nodrošinājuma pabalstu veidi darba meklētājiem:

“Saskaņā ar tiesībām uz pamata nodrošinājumu darba meklētāji var pieprasīt:

1. pabalstus, lai iekārtotos darbā,
2. pabalstus, lai nodrošinātu iztikas minimumu.”

14 II grāmatas 1. panta “Pamata nodrošinājums darba meklētājiem – uzdevums un mērķis” 1. un 3. punktā ir noteikts:

“(1) Pamata nodrošinājuma darba meklētājiem mērķis ir ļaut tā saņēmējiem dzīvot cilvēka cienīgu dzīvi.

[..]

(3) Pamata nodrošinājums darba meklētājiem ietver pabalstus,

1. lai izbeigtu vai samazinātu trūkumu, it īpaši palīdzot iekārtoties darbā, un
2. lai nodrošinātu iztikas minimumu.”

15 II grāmatas 7. pantā “Pabalstu saņēmēji” ir paredzēts:

“(1) Šajā grāmatā minētie pabalsti ir paredzēti personām, kuras

1. ir sasniegušas 15 gadu vecumu un vēl nav sasniegušas maksimālo 7.a pantā minēto vecumu,
2. ir darbspējīgas,
3. ir trūcīgas un
4. parasti dzīvo Vācijas Federatīvajā Republikā (darbspējīgi pabalstu saņēmēji). Pabalsti neattiecas uz
  1. ārvalstniecēm un ārvalstniekiem, kuri Vācijas Federatīvajā Republikā nav darba ņēmēji vai pašnodarbinātas personas, kuriem nav tiesību brīvi pārvietoties saskaņā ar Likuma par Savienības pilsoņu brīvu pārvietošanos [(Freizügigkeitsgesetz/EU, turpmāk tekstā – “Likums par brīvu pārvietošanos”)] 2. panta 3. punktu, un to ģimenes locekļiem to uzturēšanas pirmo trīs mēnešu laikā,
  2. ārvalstniecēm un ārvalstniekiem, kuru uzturēšanās tiesības izriet tikai no darba meklēšanas mērķa, un viņu ģimenes locekļiem,

[..]

1. punkta otro teikumu nepiemēro ārvalstniecēm un ārvalstniekiem, kuri uzturas Vācijas Federatīvajā Republikā, pamatojoties uz uzturēšanas atļauju, kas tikusi izsniegta saskaņā ar Likuma par uzturēšanās tiesībām [(Aufenthaltgesetz)] 2. nodaļas 5. sadaļu. Noteikumi jautājumā par uzturēšanās tiesībām paliek nemainīgi.

[..]”

16 II grāmatas 8. panta “Darbspēja” 1. punkts ir šāds:

“Darbspējīga ir ikviena persona, kura paredzamā nākotnē slimības vai invaliditātes dēļ nevar neveikt algotu darbu vismaz trīs stundas dienā parastos darba tirgus apstākļos.”

17 II grāmatas 9. panta 1. punktā ir noteikts:

“Par trūcīgu ir uzskatāma ikviena persona, kura sev nevar nodrošināt iztiku vai, pamatojoties uz vērā ņemamajiem ienākumiem vai īpašumu, to nevar nodrošināt pietiekami un vajadzīgo palīdzību nesaņem no citām personām, it īpaši no saviem ģimenes locekļiem vai citām sociālā nodrošinājuma iestādēm.”

18 II grāmatas 20. pantā ir minēti papildu noteikumi par vajadzībām iztikas minimuma nodrošināšanai. II grāmatas 21. pantā ir paredzēti noteikumi par papildu vajadzībām, un II grāmatas 22. pantā – noteikumi par mājokļa un apkures vajadzībām. Visbeidzot II grāmatas 28.–30. pants attiecas uz pabalstiem izglītībai un dalībai.

19 Sociālā kodeksa XII grāmatas (turpmāk tekstā – “XII grāmata”) 1. pants, kurā ir aplūkota sociālā palīdzība, ir formulēts šādi:

“Sociālās palīdzības mērķis ir tā saņēmējiem nodrošināt cilvēka dzīves cienīgus apstākļus. [..]”

20 XII grāmatas 21. pantā ir paredzēts:

“Sociālie pabalsti iztikas minimuma nodrošināšanai personām, uz kurām attiecas [II grāmatas] noteikumi, netiek piešķirti, ja tās ir darbaspējīgas vai to ģimenes saišu dēļ. [..]”

Likums par brīvu pārvietošanos

21 Likuma par brīvu pārvietošanos redakcijā, kas piemērojama pamatlīetas faktiskajiem apstākļiem, piemērošanas joma ir precizēta šī likuma 1. pantā:

“Šis likums regulē citu Eiropas Savienības dalībvalstu pilsoņu (Savienības pilsoņu) un to ģimenes locekļu ieceļošanu un uzturēšanos.”

22 Attiecībā uz ieceļošanas un uzturēšanās tiesībām Likuma par brīvu pārvietošanos 2. pantā ir paredzēts:

“(1) Savienības pilsoņiem, kuriem ir tiesības uz pārvietošanās brīvību, un viņu ģimenes locekļiem ir tiesības ieceļot un uzturēties Vācijas teritorijā saskaņā ar šī likuma noteikumiem.

(2) Atbilstoši Savienības tiesībām tiesības uz brīvu pārvietošanos ir:

1. Savienības pilsoņiem, kuri kā darba ņēmēji vēlas uzturēties darba meklēšanas vai profesionālas izglītības nolūkos;

[..]

5. nenodarbinātiem Savienības pilsoņiem saskaņā ar 4. panta noteikumiem;

6. ģimenes locekļiem saskaņā ar 3. un 4. panta noteikumiem;

[..]

(3) Netiek skartas darba ņēmēju vai pašnodarbināto tiesības, kas paredzētas 1. punktā, attiecībā uz:

1. īslaicīgu darba nespēju slimības vai nelaimes gadījuma dēļ,

2. kompetentajā nodarbinātības aģentūrā reģistrētu piespiedu bezdarbu vai pašnodarbinātības izbeigšanu pēc vairāk nekā viena gada darbības no pašnodarbinātas personas gribas neatkarīgu iemeslu dēļ,

3. arod mācību, ja pastāv saikne starp mācībām un iepriekšējo profesionālo darbību; saikne nav nepieciešama, ja Savienības pilsonis savu darbu ir zaudējis piespiedu kārtā.

1. punktā paredzētās tiesības saglabājas sešus mēnešus gadījumā, ja viņš(-a) pēc vairāk nekā viena gada nodarbinātības ir reģistrēts(-a) kompetentajā nodarbinātības aģentūrā kā piespiedu bezdarbnieks.

[..]”

23 Likuma par brīvu pārvietošanos 3. pantā attiecībā uz ģimenes locekļiem ir noteikts:

“(1) 2. panta 2. punkta 1.–5. apakšpunktā minētajiem Savienības pilsoņu ģimenes locekļiem ir piemērojamas 2. panta 1. punktā minētās tiesības, ja tie pavada minēto Savienības pilsoni vai pārceļas kopā ar to. 2. panta 2. punkta 5. apakšpunktā minēto Savienības pilsoņu ģimenes locekļiem minētais tiek piemērots atbilstoši 4. panta nosacījumiem.

(2) Ģimenes locekļi ir

1. 2. panta 2. punkta 1.–5. un 7. apakšpunktā minēto personu laulātie un lejupejie radnieki vai to laulātie, kuri vēl nav sasnieguši 21 gada vecumu;
2. 2. panta 2. punkta 1.–5. un 7. apakšpunktā minēto personu augšupejie vai lejupejie radnieki vai to laulātie, kuriem šīs personas vai to laulātie nodrošina iztiku.

[..]”

- 24 Likuma par brīvu pārvietošanos 5. pantā par uzturēšanās atļaujām un apliecinājumu par pastāvīgās uzturēšanās tiesībām ir paredzēts:

“(1) Savienības pilsoņiem un viņu ģimenes locekļiem, kuriem ir kādas Eiropas Savienības dalībvalsts pilsonība un kuri ir tiesīgi brīvi pārvietoties Vācijā, tūlītēji un pēc savas ierosmes ir jāizsniedz uzturēšanās tiesību apliecināošs dokuments.

[..]

(3) Kompetentais ārvalstnieku dienests var pieprasīt, lai priekšnosacījumi 2. panta 1. punktā paredzētajām tiesībām tiktu ticami pierādīti triju mēnešu laikā pēc ieceļošanas federālajā teritorijā. Vajadzīgās norādes un pierādījumus pamatojumam administratīvās reģistrēšanas laikā var pieņemt kompetentā reģistrēšanas iestāde, kura norādes un pierādījumus nodot kompetentajam ārvalstnieku dienestam. [..].

[..]”

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

- 25 *Nazifa Alimanovic*, dzimusi 1966. gadā, un viņas bērni *Sonita*, *Valentina* un *Valentino*, kuri ir dzimuši attiecīgi 1994., 1998. un 1999. gadā, visi ir Zviedrijas pilsoņi. *N. Alimanovic* ir dzimusi Bosnijā, savukārt visi viņas bērni ir dzimuši Vācijā.
- 26 No lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu, neprecizējot izceļošanas brīdi, kā arī prombūtnes iemeslu, izriet, ka *Alimanovic* ģimene 1999. gadā pameta Vāciju, lai dotos uz Zviedriju, un ka viņi pirmajā minētajā dalībvalstī atgriezās 2010. gada jūnijā.
- 27 2010. gada 1. jūlijā *Alimanovic* ģimenes locekļiem tika izsniegts pastāvīgu uzturēšanos apliecināošs dokuments atbilstoši Likuma par brīvu pārvietošanos 5. pantam. Ierodoties Vācijā, *N. Alimanovic* un viņas meita *Sonita*, kuras saskaņā ar Vācijas tiesību aktiem ir darbaspējīgas, laikā no 2010. gada jūnija līdz 2011. gada maijam bija nodarbinātas īslaicīgi vai arī izmantoja nodarbinātības iespējas, kas bija īsākas par vienu gadu.
- 28 Laikposmā no 2011. gada 1. decembra līdz 2012. gada 31. maijam *N. Alimanovic* tika piešķirti ģimenes pabalsti par viņas bērniem *Valentina* un *Valentino* un viņa, tāpat kā viņas meita *Sonita*, saņēma pamata nodrošinājuma pabalstu atbilstoši II grāmatai, proti, iztikas līdzekļu nodrošinājuma pabalstu ilgtermiņa bezdarbniekiem, sauktu par “Arbeitslosengeld II”, kā arī sociālo pabalstu darbspējīgām personām, kas tika piešķirts abiem pārējiem bērniem – *Valentina* un *Valentino* (turpmāk tekstā visi kopā – “aplūkoti pabalsti”).
- 29 Piešķirot aplūkotus pabalstus šajā laikposmā, Nodarbinātības dienests uzskatīja, ka II grāmatas 7. panta 1. punkta otrā teikuma 2. punktā paredzētā izslēgšanas klauzula, kas ir piemērojama Savienības pilsoņiem, kuri meklē darbu, nav piemērojama *Alimanovic* ģimenei, jo, tā kā tās locekļi ir Zviedrijas

pilsoņi, šī klauzula atbilstoši Palīdzības konvencijas 1. pantā paredzētajam nediskriminācijas principam nav piemērojama. 2010. gada 19. oktobra spriedumā Federālā Sociālo lietu tiesa noteica, ka pienākums, kas Vācijas Federatīvajai Republikai izriet no šīs tiesību normas, proti, piešķirt nodrošinājuma pabalstus citu līgumslēdzēju valstu pilsoņiem, kas likumīgi uzturas jebkurā daļā no to teritorijas un kam nav pietiekamu līdzekļu, tādā pašā veidā kā saviem pilsoņiem, attiecoties arī uz minimālo iztikas ienākumu piešķiršanu saskaņā ar II grāmatas 19. un nākamajiem pantiem.

- 30 Tomēr saskaņā ar Sociālā kodeksa X grāmatas 48. panta 1. punkta pirmo teikumu administratīvais akts ir jāatceļ attiecībā uz nākotni, ja faktiskajās vai tiesiskajās attiecībās, kas pastāvēja šāda akta pieņemšanas laikā, ir notikušas būtiskas izmaiņas. Attiecībā uz pabalstu piešķiršanu, pamatojoties uz Palīdzības konvencijas 1. pantu, 2012. gada maijā, pēc tam, kad Vācijas valdība attiecībā uz šo konvenciju 2011. gada 19. decembrī bija veikusi atrunu, tika izdarītas izmaiņas. Ar šādu pamatojumu Nodarbinātības dienests 2012. gada maijā atcēla lēmumu par visu aplūkoto pabalstu piešķiršanu.
- 31 Pēc *Alimanovic* ģimenes pieteikuma Berlīnes Sociālo lietu tiesa (*Sozialgericht Berlin*) šo lēmumu atcēla un tostarp nosprieda, ka *N. Alimanovic* un viņas meitai *Sonita* ir tiesības saņemt tām pienākošos aplūkotos pabalstus, it īpaši, pamatojoties uz Regulas Nr. 883/2004 4. pantu, ar kuru ir aizliegta jebkāda Savienības pilsoņu diskriminācija, salīdzinot ar attiecīgās dalībvalsts pilsoņiem, lasot to kopā ar šīs regulas 70. pantu, kas attiecas uz īpašajiem no iemaksām neatkarīgajiem naudas pabalstiem, kādi tiek aplūkoti šīs tiesas izskatītajā lietā.
- 32 Savā apelācijas sūdzībā, kas tika celta iesniedzējtiesā, Nodarbinātības dienests it īpaši norāda, ka pabalsti, kuru nolūks ir nodrošināt iztikas līdzekļus atbilstoši II grāmatai, ir uzskatāmi par “sociālo palīdzību” Direktīvas 2004/38 24. panta 2. punkta izpratnē, kas tādējādi ļauj no šo pabalstu piešķiršanas izslēgt darba meklētājus.
- 33 Iesniedzējtiesa arī precizē, ka saskaņā ar Berlīnes Sociālo lietu tiesas konstatējumiem, kas tai ir saistoši, *N. Alimanovic* un viņas meita *Sonita* vairs nevarot atsaukties uz uzturēšanās tiesībām kā darba ņēmējas saskaņā ar Likuma par brīvu pārvietošanos 2. pantu. Kopš 2010. gada jūnija viņas esot bijušas nodarbinātas tikai īslaicīgi vai izmantojušas nodarbinātības iespējas, kas bija isākas par vienu gadu, un kopš 2011. gada maija viņas vairs nav bijušas nodarbinātas ne kā darba ņēmējas, ne kā pašnodarbinātas personas.
- 34 Atsaucoties uz spriedumu *Vatsouras* un *Koupatantze* (C-22/08 un C-23/08, EU:C:2009:344), šī tiesa uzskata, ka no Likuma par brīvu pārvietošanos 2. panta 3. punkta otrā teikuma, interpretējot to kopā ar Direktīvas 2004/38 7. panta 3. punkta c) apakšpunktu, izriet, ka ne *N. Alimanovic*, ne viņas meitai *Sonita* vairs nav piemērojams ne algota, ne pašnodarbināta darba ņēmēja statuss un tādējādi viņas ir jāuzskata par darba meklētājiem Likuma par brīvu pārvietošanos 2. panta 2. punkta 1. apakšpunkta izpratnē.
- 35 Tādējādi, pamatojoties uz II grāmatas 7. panta 1. punkta otrā teikuma 2. punktu, ar kuru šajā tiesību aktā paredzēto pabalstu saņemšana ir liegta gan personām, kuru uzturēšanās tiesības pamato tikai darba meklēšana, gan to ģimenes locekļiem, ne *N. Alimanovic*, ne viņas meitai *Sonita* nav tiesību saņemt iztikas līdzekļu nodrošinājuma pabalstu ilgtermiņa bezdarbniekiem.
- 36 Tādējādi iesniedzējtiesa uzdod, pirmkārt, jautājumu, vai šī II grāmatas norma pārkāpj Regulas Nr. 883/2004 4. pantā paredzēto nediskriminācijas principu.
- 37 Otrkārt, šī tiesa jautā, vai minēto II grāmatas noteikumu var uzskatīt par pareizu Direktīvas 2004/38 24. panta 2. punkta transponēšanu valsts tiesībās, vai arī gadījumā, ja šī Savienības tiesību norma nav piemērojama, tā nav pretrunā LESD 45. panta 2. punktam, lasot to kopā ar LESD 18. pantu.

38 Šādos apstākļos Federālā Sociālo lietu tiesa nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

- “1) Vai Regulas Nr. 883/2004 4. pantā ietvertais nediskriminācijas princips – izņemot šīs regulas 70. panta 4. punktā paredzēto pabalstu eksporta izslēgšanu – ir piemērojams arī attiecībā uz īpašiem no iemaksām neatkarīgiem naudas pabalstiem minētās regulas 70. panta 1. un 2. punkta izpratnē?
- 2) Ja uz pirmo jautājumu tiek atbildēts apstiprinoši, vai un – attiecīgā gadījumā – kādā apmērā Regulas Nr. 883/2004 4. pantā ietvertais nediskriminācijas princips var tikt ierobežots ar tādiem valsts tiesību aktu noteikumiem, ar kuriem tiek transponēts Direktīvas 2004/38 24. panta 2. punkts un saskaņā ar kuriem šo pabalstu pieejamība nekādā ziņā nepastāv, ja Savienības pilsoņa uzturēšanās tiesības citā dalībvalstī izriet vienīgi no mērķa atrast darbu?
- 3) Vai LESD 45. panta 2. punktam, lasot to kopā ar LESD 18. pantu, ir pretrunā valsts tiesību norma, kas attiecībā uz vienīgi darba meklēšanai piešķirtu uzturēšanās tiesību laiku un neatkarīgi no saiknes ar uzņēmēju dalībvalsti bez izņēmumiem liedz Savienības pilsoņiem, kuri kā darba meklētāji var atsaukties uz savām tiesībām brīvi pārvietoties, saņemt sociālo pabalstu, kura mērķis ir iztikas līdzekļu nodrošinājums un kurš vienlaicīgi arī atvieglo piekļuvi darba tirgum?”

39 Ar 2014. gada 26. novembra vēstuli Tiesas kanceleja nosūtīja iesniedzējtiesai spriedumu *Dano* (C-333/13, EU:C:2014:2358), lūdzot tai norādīt, vai, ņemot vērā šī sprieduma rezolutīvās daļas pirmo punktu, tā vēlas saglabāt pirmo prejudiciālo jautājumu. Ar 2015. gada 11. februāra rīkojumu, kas Tiesas kancelejā saņemts 2015. gada 19. februārī, Federālā Sociālo lietu tiesa nosprieda, ka tā nevēlas saglabāt pirmo prejudiciālo jautājumu.

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par aplūkoto pabalstu klasifikāciju

- 40 Jāatgādina, ka no Tiesai iesniegtajiem lietas materiāliem izriet, ka iesniedzējtiesa uzskata, ka *N. Alimanovic* un viņas meitas *Sonita* uzturēšanās tiesību pamatā ir viņu darba meklētāju statuss un ka tai ir saistoši secinājumi, kurus šajā ziņā ir veikusi tiesa, kas izskatīja lietu pēc būtības.
- 41 Uzdodot otro un trešo jautājumu, iesniedzējtiesa būtībā vaicā Tiesai, vai valsts tiesiskais regulējums, ar kuru atsevišķu pabalstu saņemšana ir liegta citu dalībvalstu pilsoņiem, kuriem ir darba meklētāju statuss, lai gan šie pabalsti tiek nodrošināti attiecīgās dalībvalsts pilsoņiem, kuri atrodas tādā pašā situācijā, ir saderīgs ar, pirmkārt, Direktīvas 2004/38 24. panta 2. punktu un, otrkārt, ar LESD 18. pantu un 45. panta 2. punktu.
- 42 Tā kā aplūkoto pabalstu kā sociālās palīdzības vai kā pasākumu, kuru mērķis ir atvieglot piekļuvi darba tirgum, raksturs ir izšķirošais, konstatējot Savienības noteikumu, saskaņā ar kuru ir jāizvērtē šī saderība, ir jāveic to kvalificēšana.
- 43 Šajā ziņā pietiek konstatēt, ka pati iesniedzējtiesa aplūkos pabalstus kvalificē kā “īpašus no iemaksām neatkarīgus naudas pabalstus” Regulas Nr. 883/2004 70. panta 2. punkta izpratnē. Šajā ziņā tā norāda, ka minēto pabalstu mērķis ir nodrošināt iztikas līdzekļus personām, kas nevar nodrošināt savu eksistenci, un ka tiem tiek piemērots finansējums, kas nav atkarīgs no nodokļu iemaksām. Tā kā minētie pabalsti turklāt ir minēti Regulas Nr. 883/2004 X pielikumā, tie atbilst minētās regulas 70. panta 2. punkta nosacījumiem, lai arī tie ietilpst sistēmā, kas turklāt paredz pabalstus, kuru mērķis ir atvieglot darba meklēšanu.

- 44 Turklāt ir jāpiebilst, kā tas izriet no Tiesas judikatūras, ka šādiem pabalstiem ir piemērojams arī “sociālās palīdzības” jēdziens Direktīvas 2004/38 24. panta 2. punkta izpratnē. Šis jēdziens attiecas uz jebkādu atbalsta shēmu, ko izveidojušas valsts iestādes vai nu valsts, vai reģionālā, vai vietējā līmenī un ko izmanto persona, kurai nav pietiekamu līdzekļu, lai apmierinātu savas un savu ģimenes locekļu pamatvajadzības, un kura šī iemesla dēļ riskē savas uzturēšanās laikā kļūt par slogu uzņēmējas dalībvalsts publiskajām finansēm, kas vispārējā līmenī var ietekmēt šīs dalībvalsts spēju piešķirt atbalstu (spriedums *Dano*, C-333/13, EU:C:2014:2358, 63. punkts).
- 45 Turklāt šajā gadījumā ir jākonstatē, kā to norāda ģenerāladvokāts savu secinājumu 72. punktā, ka aplūkoto pabalstu primārais uzdevums, neapšaubāmi, ir nodrošināt nepieciešamo iztikas līdzekļu minimumu, lai dzīvotu cilvēka cienīgu dzīvi.
- 46 Tādējādi no šiem apsvērumiem izriet, ka minētos pabalstus nevar kvalificēt kā finansiāla rakstura pabalstus, kas paredzēti, lai atvieglotu piekļuvi nodarbinātībai dalībvalsts darba tirgū (šajā ziņā skat. spriedumu *Vatsouras* un *Koupatantze*, C-22/08 un C-23/08, EU:C:2009:344, 45. punkts), bet tie ir jāuzskata par “sociālo palīdzību” Direktīvas 2004/38 24. panta 2. punkta izpratnē, kā norāda ģenerāladvokāts savu secinājumu 66.–71. punktā.
- 47 Līdz ar to uz trešo prejudiciālo jautājumu nav jāatbild.

Par otro jautājumu

- 48 Uzdodot otro jautājumu, iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Direktīvas 2004/38 24. pants un Regulas Nr. 883/2004 4. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka ar tiem netiek pieļauts tāds dalībvalsts tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru citu dalībvalstu pilsoņiem, kuri meklē darbu uzņēmējā dalībvalstī, netiek piešķirti atsevišķi “īpaši no iemaksām neatkarīgi naudas pabalsti” Regulas Nr. 883/2004 70. panta 2. punkta izpratnē, kas ir uzskatāmi arī par “sociālo palīdzību” Direktīvas 2004/38 24. panta 2. punkta izpratnē, lai gan šie pabalsti tiek piešķirti uzņēmējas dalībvalsts pilsoņiem, kas ir tādā pašā situācijā.
- 49 Šajā ziņā vispirms ir jāatgādina, ka saistībā ar piekļuvi sociālajai palīdzībai, kas ir aplūkota pamatlietā, Savienības pilsonis var atsaukties uz vienlīdzību attieksmē ar uzņēmējas dalībvalsts pilsoņiem atbilstoši Direktīvas 2004/38 24. panta 1. punktam tikai tad, ja viņa uzturēšanās uzņēmējas dalībvalsts teritorijā atbilst Direktīvas 2004/38 nosacījumiem (spriedums *Dano*, C-333/13, EU:C:2014:2358, 69. punkts).
- 50 Pieņemt, ka personas, kurām nav uzturēšanās tiesību saskaņā ar Direktīvu 2004/38, uz tiesībām saņemt sociālo palīdzību var atsaukties ar tādiem pašiem nosacījumiem, kādi tiek piemēroti valsts pilsoņiem, būtu pretrunā minētās direktīvas preambulas 10. apsvērumā minētajam mērķim izvairīties no tā, lai Savienības pilsoņi, kas ir citu dalībvalstu pilsoņi, kļūst par pārmērīgu slogu uzņēmējas dalībvalsts sociālās palīdzības sistēmai (spriedums *Dano*, C-333/13, EU:C:2014:2358, 74. punkts).
- 51 Lai noteiktu, vai tādu sociālo palīdzību, kādi ir aplūkotie pabalsti, var atteikt, pamatojoties uz atkāpi no Direktīvas 2004/38 24. panta 2. punkta, vispirms ir jāpārbauda minētās direktīvas 24. panta 1. punktā atgādinātā vienlīdzīgas attieksmes principa piemērojamība un attiecīgi konkrētā Savienības pilsoņa uzturēšanās uzņēmējas dalībvalsts teritorijā likumība.
- 52 Jākonstatē, ka tikai divas Direktīvas 2004/38 normas var piešķirt darba meklētājiem, kuri atrodas *N. Alimanovic* un viņas meitas *Sonita* situācijā, uzturēšanās tiesības uzņēmējā dalībvalstī saskaņā ar šo direktīvu, proti, tās 7. panta 3. punkta c) apakšpunkts un 14. panta 4. punkta b) apakšpunkts.
- 53 Šajā ziņā Direktīvas 2004/38 7. panta 3. punkta c) apakšpunktā ir noteikts, ka, ja darba ņēmējs ir pienācīgi reģistrēts kā piespiedu bezdarbnieks pēc tam, kad ir beidzies viņa darba līgums uz noteiktu laiku, kas ir bijis īsāks par gadu, vai ja viņš ir kļuvis par piespiedu bezdarbnieku pirmo divpadsmit mēnešu laikā un ir reģistrējies attiecīgajā nodarbinātības dienestā kā darba meklētājs, viņš saglabā

darba ņēmēja statusu vismaz sešus mēnešus. Šajā pašā laikā attiecīgais Savienības pilsonis saglabā savas uzturēšanās tiesības uzņēmējā dalībvalstī saskaņā ar Direktīvas 2004/38 7. pantu un tādējādi var pamatoties uz minētās direktīvas 24. panta 1. punktā ietvertu vienlīdzīgas attieksmes principu.

- 54 Tādējādi Tiesa spriedumā *Vatsouras* un *Koupatantze* (C-22/08 un C-23/08, EU:C:2009:344, 32. punkts) nosprieda, ka Savienības pilsoņiem, kuri saglabā darba ņēmēju statusu, pamatojoties uz Direktīvas 2004/38 7. panta 3. punkta c) apakšpunktu, ir tiesības saņemt tādu sociālo palīdzību, kādi ir aplūkoti pabalsti, vismaz minētajā sešu mēnešu laikposmā.
- 55 Tomēr, kā norāda ģenerāladvokāts savu secinājumu 41. punktā, netiek apstrīdēts, ka *N. Alimanovic* un viņas meitai *Sonita*, kuras vismaz sešus mēnešus pēc viņu pēdējās nodarbinātības beigām saglabāja darba ņēmēju statusu, minētā statusa vairs nebija brīdī, kad viņām tika atteikta minēto pabalstu izmaksāšana.
- 56 Attiecībā uz jautājumu, vai Direktīvas 2004/38 14. panta 4. punkta b) apakšpunkts varētu pamatot uzturēšanās tiesības saskaņā ar Direktīvu 2004/38 par labu tiem Savienības pilsoņiem, kuri atrodas tādā pašā situācijā kā *N. Alimanovic* un viņas meita *Sonita*, šajā tiesību normā ir noteikts, ka Savienības pilsoņus, kuri ir ieceļojuši uzņēmējas dalībvalsts teritorijā, lai tur meklētu darbu, no minētās dalībvalsts nedrīkst izraidīt, kamēr viņi var pierādīt, ka viņi turpina meklēt darbu un ka viņiem ir reālas izredzes tikt pieņemtiem darbā.
- 57 Lai gan, kā uzskata iesniedzējtiesa, *N. Alimanovic* un viņas meita *Sonita* var pamatoties uz uzturēšanās tiesībām saskaņā ar minēto tiesību normu arī tad, kad ir pagājis Direktīvas 2004/38 7. panta 3. punkta c) apakšpunktā norādītais laikposms, uz laiku, uz kuru attiecas šīs direktīvas 14. panta 4. punkta b) apakšpunkts, kas tām nodrošina vienlīdzīgas attieksmes tiesības tāpat kā uzņēmējas dalībvalsts pilsoņiem, ciktāl tas attiecas uz piekļuvi sociālajai palīdzībai, tomēr ir jānorāda, ka šādā gadījumā uzņēmēja dalībvalsts var pamatoties uz atkāpi no šīs direktīvas 24. panta 2. punkta, lai minētajam pilsonim nepiešķirtu pieprasīto sociālo palīdzību.
- 58 Proti, no atsaucēs, kas Direktīvas 2004/38 24. panta 2. punktā ir izdarīta uz tās 14. panta 4. punkta b) apakšpunktu, tieši izriet, ka uzņēmēja dalībvalsts var atteikt sniegt Savienības pilsonim, kuram ir uzturēšanās tiesības, jebkādu sociālo palīdzību, pamatojoties vienīgi uz šo pēdējo minēto tiesību normu.
- 59 Šajā ziņā ir jāprecizē, ka, lai gan Tiesa jau ir nospriedusi, ka Direktīva 2004/38 pieprasa, lai dalībvalsts ņemtu vērā katras ieinteresētās personas individuālo situāciju, lemjot par izraidīšanas pasākuma pieņemšanu vai konstatējot, ka šī persona savas uzturēšanās laikā rada pārmērīgu slogu sociālās palīdzības sistēmai (spriedums *Brey*, C-140/12, EU:C:2013:565, 64., 69. un 78. punkts), tomēr šāds individuāls izvērtējums nav jāveic tādā gadījumā, kāds ir aplūkots pamatlietā.
- 60 Pašā Direktīvā 2004/38, ar kuru ir ieviesta pakāpeniska darba ņēmēja statusa saglabāšana, kuras nolūks ir nodrošināt uzturēšanās tiesības un piekļuvi sociālajiem pabalstiem, tiek ņemti vērā dažādi faktori, kas raksturo katra sociālā pabalsta pieprasītāja individuālo situāciju un it īpaši saimnieciskās darbības veikšanas ilgumu.
- 61 Ļaujot ieinteresētajām personām skaidri zināt savas tiesības un pienākumus, gan II grāmatas 7. panta 1. punktā, lasot to kopā ar Likuma par brīvu pārvietošanos 2. panta 3. punktu, minētais kritērijs, gan Direktīvas 2004/38 7. panta 3. punkta c) apakšpunkta kritērijs, proti, sešu mēnešu laikposms pēc profesionālās darbības izbeigšanas, kurā tiek saglabātas tiesības uz sociālo palīdzību, tādējādi var nodrošināt augstu tiesiskās drošības un pārskatāmības līmeni, piešķirot pamata nodrošinājuma sociālo palīdzību, un atbilst samērīguma principam.

- 62 Turklāt attiecībā uz individuālo izvērtējumu nolūkā veikt vispārēju izvērtējumu slogam, kuru konkrēti šā pabalsta piešķiršana radot visai pamatlietā aplūkotajai valsts sociālās palīdzības sistēmai, ir jānorāda, ka atbalstu, kas piešķirts vienam pieteicējam, diez vai var kvalificēt kā “pārmērīgu slogu” dalībvalstij Direktīvas 2004/38 14. panta 1. punkta izpratnē, jo to attiecīgajai dalībvalstij varētu radīt nevis viens individuāls pieteikums, bet gan visu tai iesniegto individuālo pieteikumu apkopojums.
- 63 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, uz otro uzdoto jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 2004/38 24. pants un Regulas Nr. 883/2004 4. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka ar tiem tiek pieļauts tāds dalībvalsts tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru atsevišķi “īpaši no iemaksām neatkarīgi naudas pabalsti” Regulas Nr. 883/2004 70. panta 2. punkta izpratnē, kas ir uzskatāmi arī par “sociālo palīdzību” Direktīvas 2004/38 24. panta 2. punkta izpratnē, netiek piešķirti citu dalībvalstu pilsoņiem, kuri atrodas tādā situācijā, kāda ir norādīta minētās direktīvas 14. panta 4. punkta b) apakšpunktā, lai gan šie pabalsti tiek piešķirti šīs dalībvalsts pilsoņiem, kas ir tādā pašā situācijā.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 64 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (virspalāta) nospriež:

Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 29. aprīļa Direktīvas 2004/38/EK par Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, ar ko groza Regulu (EEK) Nr. 1612/68 un atceļ Direktīvas 64/221/EEK, 68/360/EEK, 72/194/EEK, 73/148/EEK, 75/34/EEK, 75/35/EEK, 90/364/EEK, 90/365/EEK un 93/96/EEK, 24. pants un Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 29. aprīļa Regulas (EK) Nr. 883/2004 par sociālās nodrošināšanas sistēmu koordinēšanu, kas grozīta ar Komisijas 2010. gada 9. decembra Regulu (ES) Nr. 1244/2010, 4. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka ar tiem tiek pieļauts tāds dalībvalsts tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru atsevišķi “īpaši no iemaksām neatkarīgi naudas pabalsti” Regulas Nr. 883/2004 70. panta 2. punkta izpratnē, kas ir uzskatāmi arī par “sociālo palīdzību” Direktīvas 2004/38 24. panta 2. punkta izpratnē, netiek piešķirti citu dalībvalstu pilsoņiem, kuri atrodas tādā situācijā, kāda ir norādīta minētās direktīvas 14. panta 4. punkta b) apakšpunktā, lai gan šie pabalsti tiek piešķirti šīs dalībvalsts pilsoņiem, kas ir tādā pašā situācijā.

[Paraksti]